

IA, drets d'autor i propietat intel·lectual

Legalitat, 2023

26, Novembre de 2023

Fet per:

Quim Lagunas Rebollar
NIUB: 20222215

Maria Pérez Pullès
NIUB: 20222274

Índex

Índex.....	2
Introducció.....	3
1. Concepte Legal d'Autoria.....	4
Què són els drets d'autor?.....	4
Com defineix la legislació actual la figura de l'autor?.....	4
Quins criteris s'apliquen per establir l'autoria d'una obra?.....	4
2. Intel·ligència Artificial i la Llei d'Autor.....	6
Encaixa la intel·ligència artificial dins de la definició legal d'autor?.....	6
Quines són les raons legals que exclouen a la IA d'aquesta definició?.....	6
3. Determinació d'Autoria en Obres Generades per IA.....	6
Qui es considera l'autor de les obres generades per IA segons la llei actual?.....	6
Quins arguments hi ha a favor o en contra de reconèixer a la IA com a autor?.....	7
4. Reformulació del Concepte d'Autor.....	7
És necessari reformular qui pot ser considerat un autor a la llum de les capacitats creatives de la IA?.....	7
Podrien considerar-se autors als programadors de la IA, a les fonts de dades, o a qui proporcionen els prompts per a la creació d'obres?.....	7
5. Autoria Conjunta i Col·laborativa.....	8
És viable considerar l'autoria d'obres generades per IA com una autoria conjunta?.....	8
Podem considerar les obres produïdes amb IA com obres compostes i independents?.....	9
6. Anàlisi de la proposta de reglament europeu per el que s'estableixen normes harmonitzades en matèria de intel·ligència artificial.....	10
Conclusions.....	12
Bibliografia.....	13

Introducció

En l'era digital actual, on la tecnologia avança a un ritme accelerat, la intel·ligència artificial (IA) ha emergit com una força disruptiva en nombrosos camps, incloent la creació d'obres artístiques i tècniques. Aquesta evolució planteja preguntes intrigants i complexes en l'àmbit del dret d'autor, especialment sobre qui pot ser considerat "l'autor" d'una obra generada per IA.

El present treball explora els dilemes legals i ètics que sorgeixen quan les obres són creades no per humans, sinó per algoritmes i sistemes d'IA. Examinarem la legislació actual relacionada amb els drets d'autor, especialment en el context de la informàtica, per entendre millor com es poden aplicar aquestes lleis a les obres generades per IA. A més, s'analitzaran les perspectives que consideren la IA com a possible "autor" d'una obra, debatent els avantatges, desavantatges i les implicacions legals d'aquesta proposta.

A través d'aquesta anàlisi, es pretén proporcionar una comprensió més profunda sobre com la legislació actual pot o no estar preparada per resoldre els desafiaments únics que presenta la IA en el camp del dret d'autor, i quines podrien ser les possibles vies de reforma o adaptació per afrontar aquests reptes emergents.

1. Concepte Legal d'Autoria

Què són els drets d'autor?

Els **drets d'autor** són un grup de principis i normes jurídiques que descriuen, determinen i atorguen una sèrie de **drets** sobre l'ús d'**obres** literàries o artístiques al propietari (creador). Les obres que es presten a la protecció per dret d'autor van des de música, pintura, pel·lícules i llibres fins a anuncis publicitaris, programes informàtics, entre d'altres.

En aquests drets es troben englobats drets de 2 tipus: de caràcter **personal** i de caràcter **patrimonial**. Ara que ja sabem que són els drets d'autor, ens preguntem: qui es pot beneficiar d'ells?

Com defineix la legislació actual la figura de l'autor?

Segons la Ley de Propiedad Intelectual article 1 i 5, publicada en «BOE» núm. 97, de 22/04/1996, aprovada pel Real Decreto Legislativo 1/1996, del 12 d'abril:

“Artículo 1. Hecho generador.

La propiedad intelectual de una obra literaria, artística o científica corresponde al autor por el solo hecho de su creación.”

En aquest article trobem dues paraules clau per a poder determinar qui és el beneficiari d'aquests drets, aquestes són les següents: **autor** i **crear**. Afortunadament no cal anar molt més lluny per poder trobar la definició d'autor segons la pròpia llei. L'article 5 diu així:

“Artículo 5. Autores y otros beneficiarios.

- 1. Se considera autor a la persona natural que crea alguna obra literaria, artística o científica.*
- 2. No obstante, de la protección que esta Ley concede al autor se podrán beneficiar personas jurídicas en los casos expresamente previstos en ella.”*

Ara ja sabem què és un autor des del punt de vista de la legislació espanyola.

Quins criteris s'apliquen per establir l'autoria d'una obra?

Per altra banda, en la definició d'autor que hem vist ens hem tornat a trobar amb una paraula essencial prèviament ja mencionada, aquesta paraula clau és la paraula “crear”. Hem vist aquesta paraula en ambdues definicions així que és important definir clarament el seu significat i les seves limitacions, si és que les té.

Malauradament, en la legislació no es defineix el procés o mètode específic per a l'acció de crear; es reconeix automàticament l'autoria i els drets de propietat intel·lectual quan l'obra és creada. Per tant la decisió lògica és guiar-nos per la definició que ens dongui la RAE, i aquestes són les següents:

- 1. tr. Producir algo de la nada. Dios creó cielos y tierra.*
- 2. tr. Establecer, fundar, introducir por vez primera algo; hacerlo nacer o darle vida, en sentido figurado. Crear una industria, un género literario, un sistema filosófico, un orden político, necesidades, derechos, abusos.*

3. *tr. Instituir un nuevo empleo o dignidad. Crear el oficio de condestable.*
4. *tr. Hacer, por elección o nombramiento, a alguien lo que antes no era. U. especialmente referido a dignidades muy elevadas, por lo común eclesiásticas y vitalicias. Fue creado Papa. Será creado cardenal.*
5. *tr. ant. criar (≠ nutrir).*

Tot i tenir 5 definicions, pel context podem extreure fàcilment que les més apropiades són les dues primeres, ja que la tercera definició es refereix específicament només a la creació d'oficis i dignitats, i la quarta i la cinquena fan referència a persones o éssers vius, i no pas a obres.

Les parts importants que podem extreure d'aquestes dues definicions limiten la creació a obres creades "de la nada" o bé "por primera vez", si ens guiem per aquestes definicions de l'acció de crear podem arribar a pensar que les IAs **no crean** obres com a tal, i podem arribar a pensar això perquè una IA no és capaç de crear cap tipus d'obra desde cero, sinó que es basa en determinades bases de dades precreades per poder arribar a construir la obra resultant; i que per tant, si aquestes obres no són creades, no poden gaudir dels ja anomenats drets d'autor, de cap tipus.

"Artículo 6. Presunción de autoría, obras anónimas o seudónimas.

1. Se presumirá autor, salvo prueba en contrario, a quien aparezca como tal en la obra, mediante su nombre, firma o signo que lo identifique"

Per a obres convencionals també s'utilitza la identificació de l'autor per la firma o pseudònim present en l'obra, però malauradament això no és aplicable al nostre cas.

2. Intel·ligència Artificial i la Llei d'Autor

Encaixa la intel·ligència artificial dins de la definició legal d'autor?

La part més important amb la que ens hem de quedar pel tema que ens convé sobre la definició legal d'autor és en la que diu que només es considerarà com a autor a **persones naturals**. Per tant, l'autoria està reservada per a éssers humans, ja que una IA no s'ajusta a la definició de "persona natural", i no pot ser considerada autora d'una obra.

Quines són les raons legals que exclouen a la IA d'aquesta definició?

Podria arribar a ser tema de debat (sobretot en el futur) però, si podem arribar a considerar o no a la IA una persona jurídica. D'entre els requisits per ser una persona jurídica en trobem els següents:

- La persona jurídica serà una construcció legal que permeti a una entitat tenir drets, responsabilitats i obligacions legals. Com que les IAs fins a dia d'avui no gaudeixen d'aquests per falta de lliure albir, no compliria amb aquesta definició.
- És un concepte que s'aplica a persones i entitats creades per grups de persones, com poden ser corporacions, empreses i organitzacions i no pas sers inanimats, animals o fenòmens naturals, sempre i quan no hi hagi una llei específica que estableixi el contrari.
- La persona jurídica també ha de tenir la capacitat d'actuar independentment, i això no seria cert per les IAs que existeixen fins avui dia que encara necessiten ser operades per un usuari.

És per aquests tres punts principals que no considerarem la IA una persona jurídica, tot i així ens poden ajudar a apropar-nos a la idea que té la legislació d'algú amb personalitat jurídica i a poder veure que la responsabilitat legal acostuma a caure sobre la persona amb la capacitat de decidir i actuar en conseqüència.

3. Determinació d'Autoria en Obres Generades per IA

Qui es considera l'autor de les obres generades per IA segons la llei actual?

Per aquestes raons i si ens fixem en l'ús que se li dona a la IA, podríem considerar-la una eina, ja que l'hi podem donar tot tipus d'ús i el seu control es troba ens mans de l'usuari, en general sense que l'autor de la pròpia IA en pugui arribar a tenir cap tipus de control.

Pel que fa a si l'autor hauria de l'usuari de la IA o l'autor original de les obres que s'utilitzi com a base de dades, les obres utilitzades podrien ser considerades fins a cert punt com a referència per a l'obra final i les obres creades com a independents d'aquestes obres, el qual entra dins els marges legals, sempre i quan l'usuari assumeixi la responsabilitat de que no caigui en plagi.

Quins arguments hi ha a favor o en contra de reconèixer a la IA com a autor?

És innegable però que la IA posseeix si més no algun tipus d'intel·ligència o algo comparable, tot i ser atorgat a través de procediments escrits i definits en un codi.

A més a més, caldria plantejar-nos quin punt d'implicació en una obra és necessari per poder ser considerada com a obra pròpia, i no ser considerada com a obra d'una IA.

Perquè la IA té, fins cert punt, un poder de decisió. Per posar-ho en un exemple pràctic: si algú li preguntés per a idees per a una obra a una IA i tot seguit, insertés aquestes mateixes idees en una altra que les transforma en una obra (de qualsevol tipus, com per exemple una imatge), podríem dir que l'obra final ha estat creada per la persona?

4. Reformulació del Concepte d'Autor

És necessari reformular qui o què pot ser considerat un autor a la llum de les capacitats creatives de la IA?

Aquestes qüestions encara no es troben contemplades per la llei, que encara no considera una IA com a possible autor, per altra banda també ens debatim si aquesta seria la decisió correcta per totes les raons mencionades anteriorment.

Tot i que reconeixem aquest poder de "decisió" de la IA ens mantenim fermes en que no té poder d'autonomia, no és capaç de negar-se ni de crear res sense la interacció i les ordres d'un usuari, pel que no ho considerem autonomia, i per tant no creiem que la IA hagi de ser considerada un autor avui dia.

Podrien considerar-se autors als programadors de la IA, a les fonts de dades, o a qui proporcionen els prompts per a la creació d'obres?

En primer lloc, als autors del programa de IA se'ls hi aplica la llei de propietat intel·lectual en matèria d'autoria de programes d'ordinador. Què entenem per programa d'ordinador segons la llei?

Segons l'article 96.1 de la LPI es considera programa d'ordinador:

“toda secuencia de instrucciones o indicaciones destinadas a ser utilizadas, directa o indirectamente, en un sistema informático para realizar una función o una tarea o para obtener un resultado determinado, cualquiera que fuere su forma de expresión y fijación.

A los mismos efectos, la expresión programas de ordenador comprenderá también su documentación preparatoria. La documentación técnica y los manuales de uso de un programa gozarán de la misma protección que este Título dispensa a los programas de ordenador.”

Podem considerar llavors la IA com un programa d'ordinador, ja que encaixa en la definició legal d'aquest. En el mateix article, en l'apartat 4 podem veure que:

“No estarán protegidos mediante los derechos de autor con arreglo a la presente Ley las ideas y principios en los que se basan cualquiera de los elementos de un programa de ordenador incluidos los que sirven de fundamento a sus interfaces”

Podem interpretar doncs, que els subproductes generats amb el programa de IA, almenys els que estan pensats per a finalitats il·legítimes, no serien considerats propietat del autor del programa de IA que els ha produït.

Després de llegir tots els articles referents a LPI en matèria de programes d'ordinador, no hem vist en cap moment que es comenti que passa amb els subproductes generats amb el programa. Creiem que això es deu a que no s'havia plantejat la idea que un programa pogues crear o generar una obra. Es consideraven només com una eina per a realitzar-la. És a dir, un editor de vídeo/imatge/text per a la obra final, és com un pinzell per pintar un quadre. Hi ha doncs en la nostra opinió una situació que no s'està contemplant en la llei actual. Per tant, donat que no podem considerar la IA com un autor en si mateixa, podríem considerar una autoria conjunta, de manera que tant l'autor del programa, com l'usuari final que ha demanat a la IA en qüestió la generació de la obra, en siguin els autors. Ja que sense aquest programa d'IA, l'obra mai hauria vist la llum. Cal esmentar també, que sense tots els recursos del model (que també tindran un autor), l'algoritme d'IA no podria ser capaç de generar cap obra. En els següents apartats avaluarem la possibilitat d'una autoria conjunta.

5. Autoria Conjunta i Col·laborativa

És viable considerar l'autoria d'obres generades per IA com una autoria conjunta?

Una de les opcions que ens ha semblat viable és optar per una autoria conjunta. Segons l'article 7 de la llei de propietat intel·lectual sobre les obres en col·laboració:

“1. Los derechos sobre una obra que sea resultado unitario de la colaboración de varios autores corresponden a todos ellos.

2. Para divulgar y modificar la obra se requiere el consentimiento de todos los coautores. En defecto de acuerdo, el Juez resolverá.

Una vez divulgada la obra, ningún coautor puede rehusar injustificadamente su consentimiento para su explotación en la forma en que se divulgó.

3. A reserva de lo pactado entre los coautores de la obra en colaboración, éstos podrán explotar separadamente sus aportaciones, salvo que causen perjuicio a la explotación común.

4. Los derechos de propiedad intelectual sobre una obra en colaboración corresponden a todos los autores en la proporción que ellos determinen. En lo no previsto en esta Ley, se aplicarán a estas obras las reglas establecidas en el Código Civil para la comunidad de bienes.”

Aquí ja ens adonem que les obres fetes a partir d'una IA, no acaben d'encaixar en aquesta definició. Ja que en arribar al punt 2, ja tenim el primer que no podria complir, ja que una IA no té autonomia ni consciència i per tant no pot atorgar consentiment.

En aquest cas analitzarem els possibles autors:

- En primera instància tenim la persona que demana a la IA que produeixi una obra de qualsevol tipus.
- El programador que crea l'algoritme d'intel·ligència artificial o en el seu defecte, la empresa distribuïdora d'aquest servei
- Els autors de les fonts del model amb el que s'ha entrenat aquest algorisme d'IA

La clau en aquest cas seria establir bé el punt 4. El grau de participació de cada autor o coautor.

- **Persona o usuari de la IA que crea el producte final:** Aquest autor és el que té més responsabilitat del que s'ha creat. Sense el seu “prompt” la obra tot i tenint les eines per ser generada, mai no ho faria. Per tant aquest és l'autor segons el qual obtindrem una obra o una d'altre, és el que té el control (relatiu, ja que depèn de la IA en sí) sobre el producte final.
- **El programador de la IA:** Aquesta persona o en el seu defecte, empresa, té els drets d'autor del programa informàtic que conté la IA. Per tant podríem considerar la obra en qüestió com un derivat dels seus productes. Aquí caldria avaluar també on posem el límit, ja que no depèn d'aquesta persona directament la creació de la obra i per tant tampoc té control sobre el producte final.
- **Els autors de les imatges de referència del model:** Suposant que no hagin cedit o traspassat les seves obres així com els drets sobre aquestes, també formen part del producte final ja

que una intel·ligència artificial s'ha d'entrenar amb un model de dades molt variat i abundant. Si s'obté una obra derivada de les obres de varis autors, s'ha de respectar també els seus drets. De tota manera, són els autors més allunyats del producte final i per tant els que menys control tenen. Val a dir també, que molts cops el que es fa es una compra per part de la empresa que crea la IA generativa, a un proveïdor de dades com podria ser instagram en el cas d'imatges per exemple o google. En el cas d'instagram, quan pengem una imatge automàticament renunciem al drets d'autor sobre aquesta (condicions i termes d'instagram). Per tant quan l'empresa vent un bloc de dades ells en son els propietaris i es una transacció(et dono "x" dades per "y" diners). Per Tant aquí el segon autor i el tercer serien el mateix.

Per a nosaltres, el que té més sentit es que l'autor que té el control sobre el producte final en sigui l'autor. Donat que el tercer autor pot ser molt difícil de determinar, per no dir gairebé impossible si parlem d'una bona IA, ens faltaria veure quin grau de participació dels drets podria tenir el segon autor. És a dir, la persona física o jurídica que crea l'algoritme de IA.

Alguns d'aquests termes, ja és tenen en compte quan firmes el termes i condicions en obtenir la llicència per fer servir el programa. Per tant segons la empresa o persona que ho hagi programat, poden establir-se diferents graus de participació en l'autoria de la obra depenent de les condicions del contracte d'ús del seu programa.

Podem considerar les obres produïdes amb IA com obres compostes i independents?

La següent pregunta que ens hem fet és si encaixaria la obra creada per una IA com a obra composta i independent.

Segons la llei de propietat intel·lectual tenim que:

Artículo 9. Obra compuesta e independiente.

1. Se considerará obra compuesta la obra nueva que incorpore una obra preexistente sin la colaboración del autor de esta última, sin perjuicio de los derechos que a éste correspondan y de su necesaria autorización.

2. La obra que constituya creación autónoma se considerará independiente, aunque se publique conjuntamente con otras.

Realment ens encaixa bastant, perquè com hem explicat, no és una obra nova, sinó que és una obra creada a través de l'extracció i anàlisi de una gran quantitat d'obres preexistents. Però no ens encaixa a la perfecció, ja que, on quedaria l'autor de la IA? a més, com hem comentat amb anterioritat, seria realment complicat poder assegurar que no hi hagi perjudici dels drets que corresponguin als col·laboradors (autors de les obres del model).

És per aquestes raons que tampoc ens encaixa en aquesta definició. Però llavors, qui hauria de ser l'autor? com hauria de regular-se?

6. Anàlisi de la proposta de reglament europeu per el que s'estableixen normes harmonitzades en materia de intel·liència artificial

Després d'analitzar la legislació vigent a Espanya fins a la data, que com hem observat no està preparada per als desafiaments que suposa la IA, fem una ullada a la proposta de reglament europeu en aquesta matèria.

referent a la IA generativa:

La IA generativa, como ChatGPT, tendría que cumplir requisitos de transparencia:

- *revelar que el contenido ha sido generado por IA*
- *diseñar el modelo para evitar que genere contenidos ilegales*
- *publicar resúmenes de los datos protegidos por derechos de autor utilizados para el entrenamiento*

referent a IAs de risc limitat:

Riesgo limitado

Los sistemas de IA de riesgo limitado deben cumplir unos requisitos mínimos de transparencia que permitan a los usuarios tomar decisiones con conocimiento de causa. Tras interactuar con las aplicaciones, el usuario puede decidir si desea seguir utilizándolas. Los usuarios deben ser conscientes de cuándo están interactuando con la IA. Esto incluye los sistemas de IA que generan o manipulan contenidos de imagen, audio o vídeo (por ejemplo, deepfakes).

No hem vist on especifica el tema dels drets d'autor. Hem notat que està més enfocat cap a l'àmbit penal, o de evitar que es faci un ús il·legítim de la mateixa. Lo qual ens sembla bé, però ens deixa amb el dubte.

Si bé no especifica res concret sobre els drets d'autor en obres generades per una IA, en l'apartat referent a la IA generativa, veiem que s'ha de revelar que el contingut ha estat generat per una IA. És a dir que tot i que com a usuari, facis un "prompt" i generis la imatge, al estar creada per la intel·ligència artificial, hauras de posar que el contingut **no es original teu**, sino que ha estat generat per una IA.

Cal distingir que quan parlen d'una obra creada per IA, no posa creada, posa **generada**. Sembla un detall, però no és exactament el mateix. És per això que la IA no crea obres, sino que les genera a partir d'unes fonts. En aquesta proposta de reglament, es tracta la IA com una "mena" d'autor, però no un autor complet per si mateix, sinó que l'autor haurà de reconèixer l'ús de la IA per a la generació de la esmentada obra.

També parla del model d'entrenament de les dades. Com hem explicat abans, podria contenir dades d'entrenament protegides per drets d'autor. En aquest cas, en haver de mencionar explícitament que

s'ha generat una obra amb una IA concreta, es podria accedir al model de dades que seria públic, i veure les obres del model donant així també reconeixement a les fonts de dades protegides per drets d'autor. En aquest cas potser trobem a faltar com s'actuaria en materia de la protecció d'aquests drets (explotació, edició, participació...).

Conclusions

Després de la investigació realitzada ens hem adonat que la llei no és prou actual com per ni tan sols plantejar-se el cas que un programa pogues crear per si mateix una obra. Sempre s'ha atorgat la capacitat de crear a les persones però no es el cas quan parlem de les obres creades per una IA generativa.

Nosaltres després d'avaluar diferents punts de vista, i analitzar la llei vigent en la matèria, la millor aproximació que podem fer a regular-ho de forma justa, i per tant, la nostra proposta de com creiem que es podria regular és la següent:

1. En primer lloc, els programadors de la IA o l'empresa distribuïdora del servei, han d'haver programat l'algoritme de manera que no realitzi accions que no encaixin amb la llei actual. És a dir, que s'hauria d'entrenar el model amb la legislació vigent per evitar usos indeguts del mateix. A partir d'aquí, els mals usos derivats del seu ús, no serien responsabilitat del autor del programa o empresa distribuïdora d'aquest, perquè suposem que han fet tot el possible per evitar aquests mals usos.
2. En matèria de drets d'autor a més, hauran d'incloure en el contracte d'ús (en el termes i condicions) la seva política de drets d'autor sobre les obres produïdes amb el seu producte, no podent tot i així desentendre's completament dels usos indeguts com hem comentat a l'inici d'aquest punt.
3. També hauran de complir amb els drets d'autor dels elements i obres del model d'entrenament que estiguin protegides per aquests.
4. L'usuari final serà responsable i propietari de la obra creada i en serà autor principal, respectant però l'acord d'usuari i pertant no perjudicant el drets que corresponen al creador o distribuïdor del programa, i per tant reconeixent la participació de la IA en la creació de la seva obra.

Creiem que d'aquesta manera, tot queda bastant tancat i cada empresa i cada usuari poden decidir la seva participació en la creació de la obra. Per tant creiem que és una aproximació prou justa per regular el drets d'autor en matèria d'obres creades amb intel·ligència artificial.

També hem pogut analitzar la proposta de reglament europeu en matèria d'intel·ligència artificial. La nostra proposta es realment similar a la que hem explorat en aquesta proposta, amb lleugeres modificacions per lligar bé els drets d'autor dels programadors de l'algoritme i/o de la empresa distribuïdora del software.

Bibliografia

- <https://es.semrush.com/blog/que-son-derechos-autor-internet/>
- <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-8930&p=20220330&tn=1#a5>
- <https://www.cedro.org/propiedad-intelectual/tipos-de-derechos>
- https://campusvirtual.ub.edu/pluginfile.php/7749287/mod_resource/content/1/TEMA%208.%20Novidades%20de%20Derecho%20digital%20europeo.pdf (a partir de la pàgina 12)
- https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0008.02/DOC_1&format=PDF
- <https://www.europarl.europa.eu/news/es/headlines/society/20230601STO93804/ley-de-ia-de-la-ue-primer-norma-sobre-inteligencia-artificial>
- <https://www.realinstitutoelcano.org/analisis/novedades-en-la-tramitacion-del-proximo-reglamento-europeo-de-inteligencia-artificial/>
- https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2023-22767